

Fanjunkare Evald Resman

Av Arne Resman

Arne har varit högstadielärare på Vallaskolan i Sollefteå. Han är son till fanjunkare Evald Resman om vilken han berättar i denna artikel. Arne gjorde sin värnplikt på I 21. Han är aktiv i I 21 Kamratförening och medverkade vid tillkomsten av boken Västernorrlands Regemente 1953-83, Människor minnen och spår. Arne bor i Sollefteå.

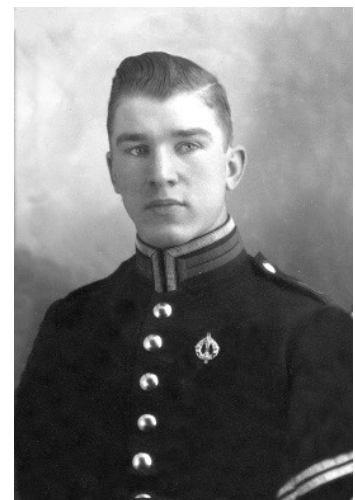
När Evald en nyårsafton 1925 vandrade från järnvägsstationen uppför Hågestabacken mot ett mörklagt, helgstängt regemente, visste han knappast vad han vad han ställde till med. Kasernvakten var på plats och Evald fick en säng att vila ut i. Den 1 jan 1926 var Evald nyanställd volontär vid regementet. Hur hamnade nu en ung smålandspojke långt upp i norr?

Evalds far Ernst Resman.

*Evalds mor Viktoria Resman
född Fäste.*

Furir Evald Resman.

Evald föddes i Resby, en by i Arby socken ett par mil sydväst om Kalmar. Kalmar län satte upp tre båtsmanskompanier. Södra Møre bidrog med 2:a kompaniet, varav 10 soldater från Resby. De indelta båtsmännen fick inte bruka byns goda åkerjord utan hänvisades till enkla båtsmanstorp utanför byn. Där i Resbymåla växte pappa upp.

Evald föddes i en släkt med båtsmän både på hans fars och hans mors sida. Namnen kan spåras fler hundra år bakåt och skrivs antingen Resman eller Risman, oklart vad som är rätt. Namnet är ett gammalt tilldelat soldatnamn och fick behållas när indelningsverket avvecklades. Vi är nu ca 60 personer kvar med namnet Resman. Några krigiska avtryck har vi inte gjort men farmors far var indelt båtsman i besättningen på Nordenskölds Vega expedition.¹

---

¹ Vegaexpeditionen 1878–1880 var den första expeditionen som seglade genom hela Nordostpassagen. Nordostpassagen är sjövägen norr om Europa och Asien mellan Atlanten och Stilla Havet. Expeditionen anses vara en av de största svenska vetenskapliga framgångarna.

Evalds farbrors hus i Resby Småland. Sedan Evald blivit föräldralös bodde han där tillsammans med farbrodern och dennes familj.

Torpet i Resbymåla var mycket fattigt och enkelt. Kök med järnspis, sovrum, verkstad med kakelugn och snickeriverktyg. Farfar var vanlig arbetare men kallades ofta byggmästare. Sommartid hjälpte han bönder med diverse byggjobb, vintertid snickrade han laggkärl. Pengar saknades för jämnan. För att få lite sovel till pärerna skaffade pappa ett par kaniner. Investeringen lönade sig bra, men sedan dök sorkpesten upp och alla kaniner dog.

Vid sju år ålder började barnen i småskolan. Skolan fungerade väl ungefär som idag men disciplinen var hårdare och från första maj skulle skor lämnas hemma och sommaren välkomnas barfota. Skolan skulle vara nyttig för bondesamhället och lov passades in för att ge arbetskraft till gallring av betor, betblastning och potatisupptagning.

I tonåren förlorade Evald först far, därefter mor. Ett par år bodde Evald hos sin farbror och sökte jobb till sin försörjning. Småland var inget område för en arbetslös yngling. Han jobbade på vägbygge, var plankbärare samt arbetade som kock på fraktskuta och tjänade då 25 kr i månaden. Hans syskon, tre äldre flickor, hade tidigt flyttat hemifrån. Inget höll honom kvar. 19 år gammal steg han på tåget vid Kalmar station och anträdde sin resa norrut.

I 21 den 17 september 1928. Förbandet förmodligen uppställt vid höstens repetitionsutbildning. Evald Resman tjänstgjorde då vid 3. Gevärskompaniet.

Om Evalds första år som volontär på regementet vet jag ingenting, jag var inte född och inget har han berättat. Att bli militär var att fly från fattigsmåland, att få en riktig bostad, kläder och mat, dessutom lön och samvaro med jämnåriga.

Riktig militär blev han nog aldrig. Vad det nu kan vara? Som fastanställd på kulsprutekompaniet tjänstgjorde han med kapten Nils Mesterton och furir Sanfrid Tapper med flera vid Lunde-

kravallerna. Fattiga bondpojkar på båda sidor. En tragedi som aldrig diskuterades hemma. Om Mesterton hörde jag aldrig ett ont ord

Sollefteå växte snabbt i början på 1900-talet. Två regementen samt framväxande skogsindustri attraherade unga pojkar. Lasarett, garnisonssjukhus, Österåsens sjukhus och epidemisjukhus drog till sig unga flickor från byar runt omkring.

Från Backe, Fjällsjö Sil, sökte sig min mor till I 21. Först anställdes hon vid furirmässen därefter på marketenteriet. Efter Lundekravallerna var det inte särskilt passande att visa sig på staden med en enkel soldat och Evald ”måste vara pistolustrustad” vid biobesök. 1935 gifte sig mina föräldrar och 1936 föddes min storebror. Den första gemensamma bostaden låg på Brukshagen. När jag föddes, julafton 1937, flyttade vi till en större bostad på Övergård.

Evalds blivande fru Nanna Eriksson tillsammans med två väninnor utanför hennes arbetsplats på furirmässen på I 21. Nanna tog sig senare efternamnet Olofsson efter sin far vars förnamn var Olof.

Personalen på marketenteriet fotograferad under den förts halvan av 1930-talet. Längst till vänster står Nanna Resman. I bakgrunden marketenteriet. Till vänster ses C-kasern. Under några år skulle hon och hennes familj bo på andra våningen i den kasernen.

Evald Resman som nyutnämnd sergeant 1937. Evald bär uniform m/1923 och fotot är tagit på Övergård i Sollefteå.

Slutet på trettitalet blev oroligt för en militär. Stamanställda underbefäl utbildades till underofficerare i Uppsala. Evald blev sergeant 1937 och fanjunkare 1942. Han ser riktigt kaxig ut på fotot med befälsskopplet för första gången. Någon studiebegåvning var nog Evald aldrig men han läste tyska likt många militärer, gillade böcker och skrev riktigt bra.

Det vettigaste beslut Evald någonsin tagit var när han gifte sig med Nanna från Fjällsjö Sil och fick en småbondesläkt på köpet. Vid stranden på Fjällsjöälven med några forsar nedanför och några forsar ovanför satte vi upp en gammal fåbodstuga. Flottningsföreningen vinterförvarande båtar och bomlänsar på stranden och i båthus. Som hyra disponerade vi därför en forsbåt.

Många sommarmånader kom sedan att tillbringas längs älvens stränder och Evald grundlade den livsstil som följde honom genom livet. Att fiska blev viktigare än det mesta och Bruksån fick bli ett komplement till fors fisket.

En sommardag i Sil tidigt 1930 - tal. Fr v ses Nannas föräldrar hemmansägaren Olof Eriksson, hans fru Johanna Olofsson och deras barn Helmer, Sten, Rut och Harry. Notera lastbilen framför huset till vänster.

På stranden av Silsjön vid familjen Resmans sommarstuga i Sil cirka 1942. Fr v skollärares dotter Siv Andersson, Ragnar som är gift med Nannas syster Rut, Rut och Nannas bror Johan samt Nanna. Barnen är fr v Ragnar och Ruts söner Jan och Sverker samt Nannas söner Arne och Olof

Evald var militär och de tre barnen som föddes i familjen, Olof och jag och på sladden Eva-fostrades in i en militärmiljö som skapades på I 21, efter Tysklands anfall på Norge och Danmark.

Vi barn hade egna gevär m/96 och var duktiga på skjutvapen alla tre. Syrran blev Blåstjärna.² Olof var med i hemvärnet. Både Olof och jag blev värnpliktiga sergenter, Olof på Ing 3 och jag på I 21. På somrarna gjorde jag frivillig tjänst på regementet. Jag var så kallat ”sommarbarn”, som man sa.

I arbetet hittade snart Evald det som intresserade. De värnpliktiga hade han inga problem med. Han trivdes ute i skogen och på skjutbanan och fick han dessutom syssla med anspannstjänst³ så mycket bättre. Evalds intresse för hästar ledde till en hovslagarutbildning på Rosersberg och han kontrollerade noggsamt sina jordbrukande svågars hästinnehav. Under beredskapstjänstgöringen fick han ansvar för inkallande hästar och ett stort problem att avgöra behovet hos försvaret och behov hos bönderna i vårbruk och slättanna.

Evald Resman var en skicklig gevärs- och pistolskytt som tillbringade många timmar på regementets skjutbanor.

Underofficersfruar på lekplatsen mellan A- och C-kasern. Fr v Ester Johansson, Aina Hammer, Nanna Resman och Irma Vesterlund.

Barnuppföstran var på den tiden en uppgift för kvinnor och ingenting för en militär. Det var inte vanligt att en underofficersfru förvärvsarbetade och vi hade alltid service hemma. 1953 slutade Evald sin trupptjänst och inledde några innehållsrika år som adjutant på kasernkompaniet⁴. Runt malajerna⁵ där hände det mycket, och för en gångs skull fick vi som barn en liten inblick i vad som hände i en vrå av svenska försvaret. Evald lämnade inte helt försvaret efter att han entledigats från aktiv tjänst.

² Svenska Blå Stjärnan (SBS) är en frivillig försvarsorganisation. Sedan 1975 har armén inte längre några hästar och därmed upphörde Svenska Blå Stjärnans uppgifter inom det militära försvaret. I dag har Blå Stjärnan sin uppgift inom livsmedelförsörjningen som är en viktig del av totalförsvaret.

³ Anspannsförband var militära transportförband utrustade med hästar, kärror och slädar. Vid I 21 utbildades anspannsförband. Ett anspannskompani bestod i 1949 års krigsorganisation av 131 man och 93 hästar.

⁴ Vid kasernkompaniet utbildades handräckningsvärnpliktiga. Handräckningsvärnpliktiga var soldater som på grund av hälsoskäl var begränsat militärt användbara. De tjänstgjorde bland annat på körcentraler, förråd, expeditioner och skjutfält där de gjorde värdefulla insatser.

⁵ Malaj var ett nedsättande ord för handräckningsvärnpliktiga.

Tillsammans med kapten Otto Hammarsund och förvaltare Per Eriksson samt flera kvinnliga kanslisters jobbade han på personaldetaljen med personalregistrering. Kontorsarbete passade nog knappast Evald särskilt väl och han och Hammarsund smet nog iväg till skjutbanan när tillfälle gavs.

Arvodestjänsten på regementet gav dåligt ekonomiskt utbyte och Evald ville säkert visa att han fortfarande orkade ta i några år. Först högg han timmer för Graningeverken Gerhardh Versteegh tyckte han riktigt bra om. Sedan övertog han sönerns sommarjobb som timmersorterare på Sandslån⁶ och sorterade flera år timmer tills isen lade sig. Något sommarfiske blev det inte längre, något som inte glädde min mor.

1976 tystnade forsarna när Sils och Fjällsjö kraftverk startades. Älven dog, byn dog och vi har inte sovit i sommarstugorna sedan dess.

1982 lades sorteringen på Sandslån ner. Evald höll sig kvar så länge det gick och tillhörde de sista som lämnade det som en gång varit världens största skilje.

Evald flyttade aldrig långt från regementet. Han byggde sitt hus på Sabbatsbrottet, inom synhåll från kasernerna där han levde sitt liv. Sina sista år ägnade Evald sig åt det han var bäst på, han odlade sin jord, plockade bär och gick med sitt metspö efter Bruksån. Evald var nog bäst på att sluta. En försommarekväll kom en figur haltandes längs vägen från Piholmen mot kyrkan. Han stödde sig på sitt metspö. Bilar stannade och erbjöd hjälp. Men, nej, det var inte långt hem. Han hade halkat på en sten och brutit fotleden.

Den sommaren blev han kvar länge på lasarettet. Overksamheten drabbade honom med ett par smärre infarkter. Evald hoppades på kommande somrar. Bruksån var inbjudande våren 1988, masken var plockad, stövlar framställda, lunchen nästan klar, bara en lur innan cykelturen till ån.

Evald vaknade aldrig. Det var nog bäst som det skedde. Han såg framåt, var hoppfull. Han och hela familjen slapp se vad vi upplevt, som vårt hem, under många år ombyggt och förvandlat till ett åldringsboende

Vid Bruksån, som flyter över I 21: s före detta övningsfält trivdes fritidsfiskaren Evald Resman allra bäst. Där hade han sitt Shangri-La.

Samtliga foton från Arne Resman.

---

⁶ Sandslån är en tätort vid Ångermanälven cirka två mil uppströms Kramfors. Mellan åren 1872 och 1982 hade Sandslån förmodligen världens största timmersortering